

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Anarhija v gospodarstvu

Kapitalistični gospodarski sistem temelji na popolni svobodi poedinca. Ozir na splošnost ga ne briga. Toda strašni sadovi te gospodarske svobode, ki so splošno obubožanje delovnih slojev, uničenje družin, demoralizacija vsega javnega življenja, so dokazali, da je potrebna korektura. Države so morale poseči s trdo roko v kapitalistično gospodarstvo. Zelo učinkovito so prestrižle svobodo gospodarstvu tako imenovane avtoritativne in totalitarne države, pa tudi demokratične države so bile prisiljene h gotovim utesnitvam. Še celo Amerika, v kateri je bilo načelo absolutne gospodarske svobode prav posebno dosledno izvedeno, je morala ugrizniti v kisljo jabolko in se postaviti v bran tej popolni gospodarski svobodi. Boj med podjetniki in državo še ni končan, vendar pa pridobiva država dosledno na svojem terenu.

In tako je prav. Gospodarstvo ni sam svoj namen, gospodarstvo mora nuditi služiti obči blaginji, gospodarstvo je torej socialna in družabna zadeva. Zato je treba zasebno in javno gospodarstvo podrediti gotovemu redu. Tak red bi moral vladati v posameznih državah in mednarodno. Le na tak način bi mogli prebroditi razne gospodarske in socialne težave, v prvi vrsti tudi brezposelnost. Proti brezposelnosti se bore vse države, sicer z večjim in manjšim uspehom, toda problema brezposelnosti pa le ne morejo rešiti in ga tudi ne bodo, če ne bo uveden v gospodarstvu gotov red, ki naj bo tudi mednarodnega značaja.

Poudarili smo, da mora biti predvsem v vsaki državi v gospodarstvu gotov red. Cela država bi morala tvoriti eno gospodarsko ozemlje. Če bi bilo tako, potem bi moral biti tudi red pri ustanavljanju novih podjetij. Videz je, da stoje nekateri odločilni činitelji na stališču, da je zdravo za gospodarstvo kot tako in za državo, če se ustanovi čim več podjetij. To stališče bi bilo pravilno, če bi se uvajale na novo take industrijske panoge, katerih še ni v državi ali pa ne v toliki meri, da bi bile krite potrebe. Tako ustanavljanje bi rodilo prav gotovo blagoslov.

Če se pa nasprotno ustanavljajo nova podjetja z industrijskimi panogami, s katerimi je že državna potreba krita, pa ne le to, še dovolj kot krita, mora voditi to v gospodarski propad. Kajti taka podjetja se uveljavljajo le z ostro konkurenco in z znižanjem cen. To pa vse na račun delavskih plač. Kajti cene

za surovine, prodajne cene in drugi režijski stroški so že tako dognani, da moremo govoriti o stalnih stroških, katerih znižanje ni več mogoče. Torej je odprta še edina postavka, ki bi prišla in ki mora priti v poštev pri znižanju prodajne cene, delavske plače.

Življenjski standard našega delavca je eden najnižjih. Tako nizke, da ne moremo več govoriti o kulturnem življenjskem nivoju. Da bi se še bolj znižal, bi pomenil družaben zločin. In če se bo še dalje uvajala ta anarhija v gospodarstvu, bo nujno moral pasti življenjski standard delavstva.

Pri tem nerednem ustanavljanju novih podjetij ali pa pri uvajanju že obstoječih podjetij konkurenčnih predmetov igrajo veliko vlogo tudi inozemski strokovnjaki. Obče je znano, da nima od takih strokovnjakov naš človek nič ali pa zelo malo. Nasprotno pa profitira tak strokovnjak zelo veliko. Svoje znanje v podjetju izpopolni in izvabi iz podjetja vse njegove skrivnosti. Če mora tak strokovnjak zapustiti zaradi teh ali onih nerednosti svoje

mesto, gre h konkurenci ali pa povzroči ustanovitev konkurenčnih podjetij, da bi bil nasprotnik svojega dosedanega delodajalca z od njega ukradenimi sredstvi. To je gotovo nemoralno in nepošteno in bi morala državna oblast take ljudi pognati čez mejo, ne pa, da jih trpi in jim tako daje priliko, da ustvarjajo anarhijo.

Država je dolžna, da skrbi za ozdravitev razmer, tudi gospodarskih. Zato bi morala priklicati v življenje take ustanove, ki bi imele nalogo, da uvedejo in pazijo na red v gospodarstvu. Vsaka banovina bi morala imeti lasten gospodarski svet, ki naj bi imel v tem pogledu zakonodajno moč. Tak gospodarski svet bi skrbel za red na svojem področju, centralni gospodarski svet pa naj bi vodil celotno državno gospodarstvo.

V teh gospodarskih svetih bi morali biti zastopani tudi zastopniki delavstva. Kajti če je kdo zainteresiran, da je red v gospodarstvu, je gotovo delavstvo. Ravno zaradi tega zahteva delavstvo: Proč z anarhijo, dajte nam red v gospodarstvo!

GOSPODARSTVO

Jugoslovansko gospodarstvo je bilo leta 1937. tako: Skupni ljudski dohodek je znašal 44.221 mil. din, rezerve zlata in deviz 1.749 mil. din, denarni obtok 5.857 mil. din, izvoz 6.272 mil. din, uvoz 5.039 mil. din; število zavarovanih delavcev 640.000.

Tuji kapital v Jugoslaviji je zastopan takole: francoski 1056 mil. din, angleški 873 mil. din, češki 741 mil. din, švicarski 707 mil. din, italijanski 498 mil. din, ameriški 425 mil. din, avstrijski 366 mil. din. Z združitvijo z Nemčijo bo to postal nemški kapital.

Dalmatinske tovarne cementa so skoraj popolnoma ustavile delo. Zaposlene so le za petino zmogljivosti. Največji tekmeč na trgu cementa je Nemčija.

Dalmatinski cement hočejo izvažati v Abesinijo. V poštev bi ga prišlo kakih 100.000 ton. Sedaj ga izvažajo le še v Indijo.

Tekstilna industrija v Jugoslaviji vedno bolj napreduje. To dokazuje predvsem uvoz tekstilnih strojev, ki je narasel od l. 1932. v vrednosti 16,6 mil. din do leta 1937. v vrednosti 79,7 mil. din, to je od 0,58% na 1,52% celotne vrednosti jugoslovanskega uvoza. Delavstva je zaposlovala tekstilna industrija leta 1932 32.474, 1933 39.691, 1934 47.578, 1935 51.246, 1936 58.593, 1937 65.606 delavcev. V isti meri je padal tudi uvoz tekstilnih izdelkov iz tujine in naraščal uvoz surovin, ki jih rabi tekstilna industrija.

Baker se nahaja v Jugoslaviji na okoli 30 krajih. Zadnji dve leti je Jugoslavija podvojila pridelavo bakra ter je danes za Sovjetsko Rusijo prva v Evropi. V borskem rudniku se med ba-

krom nahaja tudi zlato; lani so ga izkopali okoli 200 kg. Pri vseh bakrenih rudnikih je udeležen angleški ali francoski kapital.

Industrija v Avstriji. V Avstriji je 667 rudnikov z 20.000 rudarji. Vrednost letne rudarske proizvodnje znaša okoli 100 milijonov šilingov. V kovinarski industriji je zaposlenih okoli 200.000 delavcev, v lesni 100.000, v tekstilni 80 tisoč, v papirni 60.000, v usnjarski 15 tisoč. Sladkorna industrija je pridelala letno okoli 125.000 ton sladkorja.

Velika Nemčija ima prebivalcev 72 milijonov, površine rodovitne zemlje 33 milijonov ha, gozdov 15 milijonov ha, premoaga bo letno pridobivala 158,5 milij. ton, železne rude 6,5 milij. ton, magnezita 0,3 milij. ton, cementa 12 milijonov ton, surovega jekla 19,1 milij. ton, avtomobilov 304.000, celuloze 1,6 milij. ton, papirja in kartona 3,3 milij. ton, električne sile 39,3 milijonov kilovatov; železnice ima 60.292 km, avtomobilov v prometu 1.495.000.

Mehika je podržavila vse petrolejske vrelce na svojem ozemlju, ki so bili večidel last tujih družb. Prebivalstvo, posebno pa delavstvo je to določitev navdušeno pozdravilo. Nasprotno pa so petrolejske družbe začele silen boj proti podržavljenju; zahtevajo posredovanje svojih vlad, posebno USA, izpodkopavajo mehiško valuto itd. Boje se, da ne bi prav tako napravila tudi Venezuela, ki ima za Mehiko največ petroleja v Ameriki. S tem bi bil seveda konec velikanskim dobičkom, ki jih danes na ta račun dela petrolejski veliki kapital.

Vrednost podržavljenih petrolejskih vrelcev v Mehiki znaša okoli 80 mil.

Delavska tiskarna

Tovariši po delavskih skupinah, primate za delo za svojo zadrugo, ki vam bo še mnogo koristila in v težki prihodnosti pomagala iz marsikatere težave. Bolj kot kadarkoli je potrebno danes, da se tudi gospodarsko organiziramo.

Zgled, ki so vam ga dali posamezniki s tem, da so že davno pred vami mislili na lastno tiskarno, naj vas opomni, da vsi primete za delo in da ne hote vpraševati: Bomo videli, kako bo... Tisti, ki je kar naprej samo čakal ugodne prilike, ni še nikdar nikamor prišel in tudi gospodarskega napredka ni čakal. Vzemite naše opozorilo za nujno naročilo ter takoj prijavit svoj pristop k »Delavski tiskarni«.

Pišite na naslov: Delavska tiskarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22.I.

angleških funtov. Izrabljanje vrelcev so prevzeli domači mehiški delavci. — Nad 10.000 tujcev je izgubilo službo. Bajce namerava predsednik Cardenas podržaviti tudi rudnike.

Nemčija more Češkoslovaški zunanji politiki vsak trenutek odsekati pot v svet — je izjavil Churchill v angleškem parlamentu. — Velik del Donave se nahaja danes v nemških rokah, Nemčija ima danes kontrolo nad vsemi trgovskimi poti jugovzhodne Evrope. Romunija ima nafto, Jugoslavija rude in surovine, Češkoslovaška pa dobavlja vojni material Jugoslaviji in Romuniji. Zaradi tega bo treba zavarovati zveze Češkoslovaške z zamejstvom.

Angleška vojna industrija bo delala noč in dan. Predsednik vlade se je o tem dogovoril z voditelji delavskih organizacij Trade Union, ki so pristali na neprekinjeno delo.

Italijani se prizadevajo, da bi usmerili izvoz iz Slovenije v Trst mesto na Sušak.

Največji italijanski rudnik premoga se nahaja v Istri v Raši.

Italija je lani izvozila za 1 milijardo lir tekstilnih izdelkov, za prav toliko pa tudi uvozila bombaža.

Sv. oče je odlikoval z redom sv. Gregorija ameriška denarna mogočnika J. P. Morgana in T. Lamonta, kakor poroča »Prager Presse« iz Rima.

Ustanovitev mednarodnega odbora za podpiranje političnih beguncev, katerih število vedno bolj narašča, je predlagal ameriški minister Cordell Hull.

Amerika ima v Evropi naloženega okoli 15 milijard dolarjev kapitala, Evropa pa v Ameriki 8,2 milijard dolarjev.

Cementa izvozi Nemčija 860.000 ton ter občutno konkurira tudi naši cementni industriji. Sedaj bodo gradili še nove tovarne.

Aluminij bodo pridobivali Nemci iz ilovice in kaolina. Doslej so za to uvažali bauksit iz Jugoslavije in Madžarske.

Umetno volno iz mleka bo začela izdelovati tudi Češkoslovaška.

Francija je podaljšala za eno leto zakon o varstvu čevljarske industrije.

Našim dopisnikom!

Vsak teden se nam nabere toliko gradiva, posebno dopisov, da jih moramo vedno odlagati od številke do številke. Prosimo vse dopisnike, da se skušajo v dopisih omejiti na čim krajše (seveda pa izčrpno) poročanje. Ponovno prosimo, da pišite dopise s črnilom in le na eno stran papirja.

Po naših krajih

Škofja Loka

Vsem tovarišem in tovarišicam oblačilne, lesne in tekstilne skupine! Oblačilna skupina si je nabavila precejšnje število knjig, in sicer vse dosedanje knjige Krekove knjižnice, knjige Družbe sv. Mohorja in knjige Slovenske Matice. Obenem je skupina naročila na revijo »Dejanje«, pri katerem sodelujejo naši znani javni delavci in prijatelji, ter na tednik »Kovinar«, glasilo jeseniških kovinarjev. Knjige izposoja proti malenkostni odškodnini od pol 10 do 11 v tajništvo. Tudi naročila za vse zgoraj navedeno, razen knjig Družbe sv. Mohorja (ki se naročajo pri župniku g. Podbevšku), se sprejemajo ob zgoraj navedenih urah. Knjižničarka je tovarišica Micka Franko. Delavci, knjige v roke!

Zaključek predavanj. Oblačilna skupina v Škofji Loki je bila ena izmed prvih, ki se je zavedla važnosti strokovnih tečajev. Pred tremi leti je organizirala tečaj z 12 predavanji, ki so pustila pri tovariših in tovarišicah dokaj sledov za nadaljnje uspešno delo v organizaciji in izven nje. Tudi letos je skupina organizirala tak tečaj, za katerega moramo reči, da je uspel nad vse dobro. Povprečna udeležba je bila 42 ali ena četrtina članov in članic. Vodil je tečaj zelo dobro tov. Tone Pirc. Debata je bila na vseh predavanjih zelo živahna. Podajamo kratak pregled predavanj in predavateljev: tov. V. Pitako: 1. Delavsko gibanje po svetu, 2. Razvoj kapitalizma; dr. Jože Pokorn: 1. Kako je prišlo do socialne zakonodaje in soc. zakonodaja vobče, 2. Slovensko gospodarstvo; V. Demšar: Rdeči pas okrog Pariza; dr. Aleš Stanovnik: Jesenice; prof. Edvard Kocbek: O katoliških Baskih in njih usodi. — Pri vseh predavanjih smo zapazili delavci, kako žive poedini intelektualci z delavstvom in narodom sploh, kajti življenje ljudstva in njegovih potreb more poznati samo tisti, ki z njim dela, živi in trpi. Nam pa so tudi predavanja pokazala nujnost take izobrazbe, ki bo za delavstvo koristna. P. J.

Pogajanja. V torek 15. marca se je vršila v pisarni ravnateljstva tovarne »Šešir« razprava o vseh vprašanih, ki so delavstvo že delj časa težila. Razprave sta se udeležila iz centralne JSZ tov. Lombardo in Pestotnik, podjetje sta zastopala gg. Kmetič in Oman, delavstvo pa je poslalo na razpravo vse zaupnike. Razprava je potekla mirno ter sta obe strani pokazali mnogo dobre volje pri reševanju perečih vprašanj. Take razprave niso nikomur v škodo, nasprotno se iz njih marsikaj dobrega naučimo, vidimo stanje delavstva, obenem pa stanje in težave podjetja, ki nastajajo od časa do časa. De-

lavstvo razume in upošteva trud vodstva tovarne za njen napredek, obenem pa seveda zastopa stališče, da tudi sebi boljša položaj, kolikor se dviga položaj podjetja. Do sedaj se to žal ni godilo v zadovoljivi meri. Tovarna je prenesla vsa zvišanja cen surovin na izdelke, t. j. na potrošnika, delavstvo pa zvišanja cen življenjskih potrebščin ni moglo prenesti na nikogar. Povišanje cen življenjskih potrebščin za 20—30% na eni strani ni nikakor v skladu z 1—5% zvišanjem plač na drugi strani. Na te zadeve se bomo še povrnili. Pričakujemo, da bo upravniki svet in vodstvo tovarne imelo v prihodnje za težnje delavstva več razumevanja.

Hrastnik

Po sklepu občnega zbora naše skupine se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu članski sestanek. Pozivamo vse člane, da se udeležijo prvega sestanka v nedeljo 3. aprila ob 8 dopoldne (po prvi sv. maši) pri Logerju. Sestanek je važen, zato pridite polnoštevilno! Odbor.

Pozivam vse članstvo skupine, da poravnava članarino, da morem točno ob mesecu položiti obračun pri centrali. Kdor bo v bodoče izostal za tri mesece, ga moram na podlagi poslovnika javiti centrali, da ga črta. Zadnji čas je že, da tudi naša skupina polaga račune, kakor vse druge. Zavedajte se tega in storite svojo dolžnost! Šmit Alojz, blagajnik.

Jesenice

Razglas. Za mesec april 1938 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe Bratovske skladnice ob nedeljah in praznikih: 3. aprila dr. Milan Čeh, 10. aprila dr. Keržan Bartol, 17. aprila dr. Čeh Milan, 18. aprila dr. Keržan Bartol, 24. aprila dr. Čeh Milan.

Celje

Vojna in nje grozote so bile predmet predavanja na zadnjem sestanku. Tovariš Mikeln je v skrbno izdelanem predavanju podal najprej zgodovinski pregled, kako je človeštvo padalo iz ene vojne v drugo; od Kajnovnega greha do današnjih dni se vleče krvava reka pohlepa in zavisti. Koliko žrtev, materialnih in človeških, doprinašajo narodi in države, ni mogoče preračunati. Iz svojih in drugih doživljanj je slikal grozote svetovne vojne. Žal, da svetovno delovno ljudstvo ne odloča o vojnih napovedih, kakor večkrat odloča o vojnih odpovedih. Kljub vsemu pa delovno ljudstvo le mora vpiti v svet, da novo klanje ne more prinesiti nobenega zboljšanja in da ni nikdar pripravljeno iti v boj za imperialistične in kapitalistične težnje posameznikov. Videli smo tudi nekaj skioptičnih slik iz ita-

Omejitev dela v Združenih papirnicah

Že tretji teden se v vevški z majhnimi izjemami dela le dva do tri dni in največ štiri dni v tednu. Delavstvo je že do sedaj izgubilo okoli 800 delavnih dni ali okoli 25.000 din na svojem zaslužku. Upravičeno se delavstvo vprašuje, kje je krivda te omejitve ali izigravanja. Če gre pri tem za pošteno ali nepošteno, upravičeno ali neupravičeno borbo interesov papirniškega kartela, je vendar skrajno krivično, da je pri tem zopet delavstvo tisto, ki mora plačevati račune te medsebojne borbe kapitala. Pred kratkim smo v meščanskih listih brali izjavo »Društva tiskarnarjev za Slovenijo«, v kateri navajajo delne vzroke omejitve dela v papirnicah. Ker Združene papirnice izjave tiskarnarjev doslej še niso javno demantirale, se nam vsiljuje mnenje, da bo treba večji del krivde iskati le pri papirnicah samih oziroma pri kartelu, ki se je pred nedavnim osnoval. Papirniško delavstvo se ne more spuščati v odločanje za ali proti kartelu, pač pa odločno odklanja, da bi se kartel uveljavljal na njegov ra-

čun. Delavstvo ve, da pomeni kartel gospodarsko vojno v državi, ker se interesi kartela križajo z interesi drugih gospodarskih panog.

Če imajo vevške papirnice premalo dela, naj svoja naročila ne oddajajo drugim papirnicam. To je društvo tiskarnarjev v svoji izjavi podrčalo in je Združene papirnice še niso demantirale.

Razumljivo je, da je glavni namen kartela ta, da monopolizira papirni trg v državi in da svojim izdelkom diktira cene. Prav tako pa kartel diktira delavstvu delovne pogoje. Prvi diktat v obstoju papirniškega kartela se je pokazal v Vevčah, kar delavstvo z ogorčenjem obsoja. Tu bi morale nastopiti naše oblasti, če ne več, vsaj v toliko, da ugotove, kje prav za prav leži krivda tega zastoja. Ne da bi hotelo delavstvo groziti, mora poudariti, da si bo prav dobro zapomnilo ustanovitev jugoslovanskega papirniškega kartela.

lijanskega bojišča v minuli svetovni vojni. — Prihodnji sestanek bo v sredo 6. aprila ob pol 8 zvečer. Predaval bo tov. Mirnik o športu. Tudi za starejše članstvo bo zanimivo!

Celje. Občni zbor skupine bo v nedeljo 3. aprila ob 9 dopoldne. Vse članstvo naj se zaveda, da je udeležba osnovna dolžnost vsakogar. Občni zbor je letni pregled dela skupine, pa tudi volitev novega odbora mora živo zanimati slehernega člana. Na občni zbor pride centralni predsednik tov. Srečko Žumer iz Ljubljane. Vabimo tudi članenarimeščenice ter KDM.

Rače

S pomladjo je prišla tudi sezona za delavstvo. Poiščejo si zaslužka po opekarnah in drugih tovarnah. Danes gre v tovarne vse, tudi taki z lastno zemljo. Marsikdo bi se s svojo zemljo lahko preživljal, pa gre rajši v tovarno za zaslužkom. Treba bi bilo določiti neko mejo glede zaposlovanja tistih, ki prihajajo s kmečke zemlje v tovarne. Napačno je, če kdo, ki ima n. pr. nad pet oralov zemlje, vzame mesto v tovarni komu, ki nima nič, s čemer bi se preživljal. Tako ni čudno, če je vedno več brezposelnih, ki morajo v skrajni sili poseči po tatvini. Prav bi bilo, ko bi tudi oblast tej zadevi posvetila več pozornosti in napravila red. V prvi vrsti morajo dobiti zaposlenje tisti, ki so brez življenjskih sredstev, potem naj šele pridejo drugi na vrsto.

Ljubljana

V nedeljo 13. marca je imela zelo lep občni zbor skupina JSZ iz tovarne Zmaj. Iz poročil odbornikov smo posneli, da je bilo delo skupine zelo živahno in lepo urejeno, kar je v veliki meri zaslug našega tovariša Antona Tomana. Izvolili smo spet stari odbor. Centrala je poslala na občni zbor tov. Fajfarja, ki nam je razložil delavsko borbo, zlasti pa poudarjal potrebo delavske enotnosti. Iz naših vrst mora izginiti vsako izdajstvo in nezaupanje, da bomo tako lahko zadosti močni v našem boju. — Občni zbor smo zaključili v lepem tovariškem razpoloženju.

Vevče

Na občnem zboru naše skupine JSZ je položil bivši odbor račune o delovanju v preteklem letu. Iz poročila odbora smo spoznali, da je bilo preteklo leto zelo burno, predvsem zaradi stavke. Iz poročil podpredsednika in predsednika smo slišali ves potek teh bojev in delo, ki ga je odbor izvršil. Bilo je precej sej in organizacijskih zaupniških sestankov, kjer smo obravnavali najnunejše zadeve. Kljub težavam smo

v avgustu priredili tabor pri Sv. Urhu, ki je lepo uspel. Centralo je zastopal tov. Žumer, ki nam je v jedratih besedah podal pregled sedanjega delavskega in organizacijskega položaja. V današnji dobi, ko vsepovsod zmaguje sila in imperializem, je še posebno potrebno, da strnemo delovne sile v JSZ, da bo zmožna braniti se pred kapitalizmom. Tovariš Pirc s Količevega nas je pozdravil v imenu njihove skupine. V odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši: Sotlar Henrik, Rešek E., Pogačnik F., Lampelj J., Kamšek Iv. in Pavšič S.; v nadzorstvo pa: Zupančič Fr. in Klešnik Fr.

Okrožni sestanek v Jaršah

V nedeljo 13. marca se je vršil v Jaršah okrožni sestanek vseh krajevnih skupin JSZ v kamniškem okraju. Zastopanih je bilo 11 skupin z 29 delegati. Vodil ga je predsednik tov. Ivan Stare. Delegati so podali pismena poročila o delu in težavah po obratih. Povsod so organizacije JSZ skrbno čuvale nad delavskimi interesi ter jih zboljševale. V januarju je dobila JSZ v kamniškem okraju 45 obratnih zaupnikov, rdeči 5, zeleni in plavi pa nič. K poročilom zastopnikov so posamezniki podajali potrebno kritiko, da v prihodnje pogreške čim bolj odpadejo. — V prihodnje naj vsi delegati prinesejo napisana poročila o delu in borbi skupine, o stanju članstva, o članarini ter o mesečnih obračunih. Tako bomo med seboj tekmovali tudi v tem, katera skupina bo bolj vestno plačevala članarino.

Govorili smo tudi o zgrešenosti naše gospodarske politike. Naša podjetja se selijo na jug, naše delavstvo pa ostaja brez kruha. Ne strankarske, pač pa smotrne gospodarske politike nam še vedno manjka.

Okrožni sestanek je sklenil, da se bo vršil 29. maja na Homecu delavski tabor za vse skupine iz kamniškega okraja in okolice. Že sedaj opozarjamo skupine, da za ta dan odložijo morebitne lastne prireditve, da se bo članstvo lahko udeležilo našega tabora.

Vse skupine v okraju naj do 15. IV. 1938 pošljejo tajniku našega okrožja tov. Borecu Mavriciju v Šmarci (p. Kamnik) naslove vseh mizarskih mojstrov, pomočnikov in vajencev svojega področja, ker se sedaj sklepa pogodba za mizarsko delavstvo.

Prav tako naj se vse skupine odločijo, kam bi šle na izlet 1. maja. Svojo odločitev naj sporoče tov. Borecu. Večina bo zmagala. Priporočamo Homec ali Limbarsko goro.

Glede ostalih sklepov smo obvestili centralo, da jih izvede.

Strokovničarji JSZ vedno bolj kažejo, da so vedno v ofenzivi za delavske pravice. Vsi napadi nasprotnikov jih niso omajali, nasprotno so se naše vrste še bolj okrepile. Zdravo gibanje in ideja JSZ raste in zmaguje. To je dokazal tudi zadnji okrožni sestanek v Jaršah. Bom.

Centrala je razposlala skupinam navodila za nabiranje inseratov za našo velikonočno številko. Pričakujemo, da boste vse storili, da se bodo vsi naši kraji čim bolj odrezali. Oglasi so za list, kakor je naš, še posebno potrebni, ker ga sami zdržujemo ter (hvala Bogu!) ne prejemamo nikakih podpor.

Pred novim gibanjem opekarskega delavstva

Znano je, da je Jugoslovanska strokovna zveza po želji organiziranega opekarskega delavstva v Sloveniji že v letu 1937. začela akcijo za ureditev delovnih in plačilnih razmer s kolektivno pogodbo, ki naj bi veljala za vse opekarsko delavstvo v deželi. Jugoslovanska strokovna zveza je izdelala načrt in predlog te pogodbe in ga predložila odseku industrije gradbenega materiala pri Zvezi industrijev v Ljubljani. Ta predlog pa je pri večini opekarskih delodajalcev naletel na odločen odpor. V kolikor smo mogli ugotoviti, so se proti kolektivni pogodbi postavili zlasti štajerski delodajalci iz Celja, Maribora, Pragerskega itd. Mi smo odpor delodajalcev razumeli, ker vemo, da so prav v teh opekarnah delovni, zlasti pa plačilni pogoji najslabši. Na drugi strani pa tudi delavci niso doslej hoteli prav razumeti te tako važne akcije.

Plače v mnogih opekarnah se vrtijo okoli 2 do 3 din na uro, kar pomeni, da ne dosežejo niti tistih plač, ki jih določa uredba o minimalnih mezdah za opekarsko industrijo. O neurejenih delovnih razmerah, ki vladajo v nekaterih opekarnah, bi se moglo mnogo povedati. Znano je, da socialna varstvena zakonodaja prihaja v večih opekarnah le malokdaj ali celo nič v poštev. Delavstvo velja tu le za vprežno živino, prepuščeno priganjačem, ki jim je delavec samo še sredstvo za kupičenje dobička posameznikov.

Dobro je znan življenjski položaj tega delavstva v splošnem. Delo, ki ga

vrši delavstvo v sezonskih mesecih na opekarnah, mu ne daje možnosti niti za najskromnejše preživljanje. V času mrtve sezije čez zimo pa mora delavstvo naravnost prosjačiti, da preživi sebe in družino. Žal, da se delavstvo vse premalo zaveda tega svojega obupnega položaja.

Organizirano opekarsko delavstvo se vprašuje, kaj bo s kolektivno pogodbo in kaj se s strani organizacije dela na tem, da se pogodba vendarle uveljavi. Na vse to moramo odgovoriti, da trenutno še ni nikakega upanja, da bi delodajalci svoje prvotno stališče proti kolektivni pogodbi spremenili. Prav zaradi tega je strokovni odbor opekarskega delavstva sklenil, da se začne nova akcija za ureditev delovnih pogojev, predvsem pa za izboljšanje plač. Delavstvo združenih opekarn v Ljubljani je po JSZ že predložilo svoje zahteve za povišanje plač. Zatem bodo predložene zahteve tudi vsem ostalim opekarnam, v katerih obstaja dovolj močna strokovna organizacija. V načelu bo opekarsko delavstvo zahtevalo vsaj take plače, kakršne bodo določene v novi kolektivni pogodbi za stavbinsko in gradbeno delavstvo. Vsekakor pa je opekarsko delavstvo glede na težo in napornost dela upravičeno do primerno višjih plač, kakor jih bo imelo gradbeno delavstvo. Do popolne in vsestranske pravične ureditve delovnih in plačilnih pogojev s kolektivno pogodbo v opekarnah pa bo prišlo šele tedaj, ko bo to delavstvo v vseh opekarnah dobro organizirano.

PRI NAKUPU

blaga za obleko in perilo Vam priporočamo domačo manufakturno in modno trgovino

JANKO ČEŠNIK
LJUBLJANA, LINGARJEVA 1

Božji mlini...

V okviru velikih svetovnih dogodkov, ki se zadnje čase odigravajo, se dogajajo tudi tragedije, ki potrjujejo resničnost pregovora, da božji mlini meljejo počasi, toda zanesljivo.

Lansko leto je doživel žalosten konec baskovskega naroda general Molla. Grozil je, da bo z množico letal iztrebil baskovski narod z zemlje — in sam je končal pod razvalinami letala, zgorel in razdejan, da so ga spoznali samo po ostankih uniforme. Bil je uničen z istim mečem,

Zadnji dogodki v Avstriji so poravnali marsikak račun, ki ga je Pravičnost zahtevala.

Pred štirimi leti so bežale množice delavcev z Dunaja proti Češkoslovaški. Postreljenih in obešenih je bilo stotine ljudi, ki so branili demokracijo, med njimi so bili obešeni težko bolni, na pol mrtvi ljudje. Dollfuss in major Fey sta z ognjem in mečem strla odpor delavstva.

Danes so tudi ti računi poravnani. Dollfuss je padel pod roko morilca —

Pravičnost se je poslužila popolnoma druge roke, kakor bi pričakovali.

Toda zdi se, kakor bi se kri, ki jo je prelival oče, maščevala nad vso družino. Dollfussova žena in otroka so bežali iz domovine po isti poti, kakor preganjani delavci pred leti — v Češkoslovaško. Konzul Francije (proti kateri je Dollfussova Avstrija vedno delala), je rešil Dollfussovo družino...

Tudi major Fey je končal žalost-

no. Pred leti je hladnokrvno pošiljal pred puške množice delavcev. Izdal je svojega gospodarja Dollfussa, ki so ga pred njegovimi očmi umorili — ne da bi se njemu kaj zgodilo. Potem se je umaknil iz politike in našel toplo mesto kot predsednik Avstrijske donavske plovne družbe (prav običajna pot vseh dobrih politikov, ki si vedno znajo najti kak podoben donosen počitek)... Feyeva judeževska narava je morala najti judeževski konec: sam se je končal, sebe in svojo družino.

Tak je konec nasilnikov, ki se niso ustrašili prekrivati svojih del z masko krščanskega imena. Nehote se nam vsiljuje misel, da je to kaznen Pravičnosti, ki ji nihče ne more uiti. Izrabljanje krščanskega imena v opravičilo njihovega nasilja je bilo strašno kaznovano. Krščanstvo se more vojskovati s a m o z l j u b e z n i j o . Ft.

Važna rzsodba obrtnega sodišča

Vajencu pripada po enem letu učenja odškodnina za delo.

Vajenec K. M. je bil zaposlen skoraj že 2 leti v nekem elektrotehničnem podjetju, kjer se je učil elektrotehnične obrti. Mojster je z vajencem precej slabo ravnal in fanta včasih celo tepel, zato so njegovi starši vajenca vzeli domov in prekinili učno razmerje. Vajenčevi starši so nato vložili na obrtnem sodišču tožbo z zahtevkom, da mora mojster vajencu plačati za čas, katerega je vajenec drugo leto prebil v uku, odškodnino in to po 20 din na teden. Skupni znesek, katerega so starši zahtevali, je znašal 800 din. Mojster je pri razpravi priznal, da gre vajencu nekaj odškodnine za delo in mu je zato včasih tudi dal kako manjšo denarno nagrado. Tako mu je dal tudi za velikonočne praznike kar 50 din.

Obrtno sodišče je v tem primeru rzsodilo, da pripada vajencu po enem letu učenja odškodnina po § 267. o. z. Višina te odškodnine sicer še ni določena, ker ni bil izdan tozadeven pravilnik, zato pa mora sodišče v takih primerih po prostem preudarku in ugotovitvi dejanskega stanja samo določiti višino odškodnine. V tem primeru je obrtno sodišče v celoti priznalo zahtevek po odškodnini, in to po 20 din na teden, kar je znašalo skupaj 800 din, češ da je taka odškodnina na teden primerna.

Mojster je bil kljub ugovorom, da je vajencu dal od časa do časa kako nagrado, obsojen, da mora plačati zgoraj imenovani znesek.

Do danes v tem pogledu še nismo imeli nobene rzsodbe, s katero bi se priznala vajencu odškodnina za delo na podlagi § 265. obrtnega zakona. Zato je ta rzsodba velike važnosti. Dokazuje namreč, da more, dokler še ni pravilnika, tudi sodišče samo določiti višino tedenske odškodnine za delo vajencu po enem letu učenja.

Časopisi pišejo:

O moči uniforme...

»NA MEJAH«, jeseniški listič, piše 15. marca t.l.: »Naše vrste ne smejo biti mahedrave in razčlenjene. Strumno kakor borci v eni vrsti gremo enega duha zmagi za pravično stvar nasproti... Enotnost duha, enotnost smeri, udarnost pokreta pa mora poenotiti enotnost v zunanosti. Potrebujemo štiristopov, potrebujemo maso uniformiranih mož, fantov in deklet. Imeti jo moramo in imeli jo bomo, ker jo hočemo...« — Da bo zadeva s štiristopi učinkovitejša, nasvetujemo gospodom okoli lističa »Na mejah«, da uvedejo še paradni korak.

O mednarodnem položaju...

»JUGOSLOVANSKI LLOYD« v Zagrebu prinaša govor angleškega državnika W. Churchilla, ki ga je imel po Chamberlainovi izjavi o angleški zunanji politiki: »Zadržanje Anglije daje samo pogum in potoho diktaturam, da bodo še bolj napadalne. Namesto take politike bi Chamberlain (predsednik angleške vlade) bolje naredil, če bi izjavil, da med Francijo in Anglijo obstaja ne samo popolna zveza, ampak tudi vojaški in politični sporazum ne glede na nasledke. Nihče se danes ne bi predrznil napasti Anglije in Francije, ko bi vedel, da sta ti dve državi enodušni...«

W. Churchill je izjavil tudi sledeče, ko je govoril o Češkoslovaški: »Ne gre samo za Češkoslovaško, ampak tudi za balkanske države. Zato je treba vse te države zbrati v eno celoto. Ta celota 75 milijonov ljudi bi bila najboljša bramba proti diktaturam. Če se sedaj ne upremo diktaturam, se bomo morali pozneje v mnogo težjih okolnostih...«

O vojnih pripravah...

»POLITIKA« v Belgradu piše 27. III. 1938 o oboroževanju Anglije: »V resnici danes že obstajata dve Angliji: prva vidna, civilna, individualistična Anglija, v kateri more vsakdo delati, kar hoče, — in druga, nevidna, načrtno grajena in vojni namenjena Anglija... Izgrajena je v tišini, toda pripravljena, da nekega dne, ko stopi iz sence, vso to vidno in tako miroljubno Anglijo spremeni v strahovit vojni stroj...«

O Španiji...

»GIORNALE D'ITALIA« v Rimu poroča iz Bruslja: »Nekateri tukajšnji listi so objavili novice iz mednarodnih marksističnih krogov, da katalonska vlada namerava priključiti Katalonijo Franciji... Nekateri listi trdijo, da se bo to zgodilo prav kmalu...« List zaključuje: »Ni treba posebej poudarjati, da bi bila ta rešitev v očitnem nasprotju z najosnovnejšimi načeli evropskega miru in sredozemskega ravnotežja« ter poudarja, da kaj takega Italija ne bi nikdar dopustila.

„Dejanje“

»Dejanje« št. 3. ima sledečo vsebino: Lojze Serajnik: Koroška pred novimi dogodki; France Vodnik: K novi stvarnosti; Jože Udovič: Balada o pesmi; Edi Kocbek: Slovensko izseljenstvo; Jože Kastelic: Sonet; Bogo Grafenauer: Ob švicarski ustavi; J. Lampret: Tvarno-duhovna struktura župnije Ribnica na Pohorju; Dokumenti: Razgovor z don Sturzom; Pregledi: Struktura slovenskega vprašanja; Austria docet; V. Zeelandov načrt; Japonska; Književna poročila. Revijo priporočamo vsem delavcem. Naročanje posreduje tudi uredništvo »Delavske pravice«.

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. ZAVEZO

se priporoča za tiskanje časopisov, revij in knjig, reklamnih letakov, lepakov, vabil za gledališke odre in koncerte, vizitk, kuvert, tiskovin za organizacije in društva. Vsa dela izvršuje solidno, hitro in po nizki ceni

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17 • TELEFON 30-67

PRISTOPI V ZADRUGO

»DELAVSKA TISKARNA«

IZREZKI

iz katoliških časopisov

»Mi mladi borci« prinašajo 25. februarja poldrugo stran dolgo hvalnico o japonskem admiralu Jamamoti. V posebni notici pa dostavljajo: »Sredi januarja je kardinal državni tajnik Pacelli sprejel v avdienco zastopnika japonskih katoličanov S. Jamamota. Ta je izjavil, da prinaša svetemu očetu zagotovilo, da Japonci puščajo misijonarjem v osvojenih krajih popolno svobodo pri izvrševanju njihovih nalog in da jim jo bodo pustili tudi v bodoče.«

»Tems présent« poroča 11. marca 1938 o razgovoru s kitajskim škofom Ju-Pinom, ki je med drugim dejal: »Pred lanskim julijem se je začelo na Kitajskem veliko gibanje spreobrnjanja h katolištvu... Na žalost je vsa velika pričakovanja razbila vojna, ki divja že osem mesecev. V pokrajinah, ki so jih preplavili Japonci, obstreljujejo cerkve, šole, bolnišnice, samostane in bivališča misijonarjev. Ubit je bil en škof in okoli 20 duhovnikov, da sploh ne govorimo o ranjenih in tistih, ki so jih zasramovali nedisciplinirani japonski vojaki. Več kot sto nezavarovanih mest in vasi so uničili z obstreljevanjem iz zraka. Žrtve so bile žene in otroci. Videl sem obstreljevanje vlakov, slišal hropeti stotine ranjencev. Videl sem, kako so obstreljevali brodove ribičev...«

»Straža v viharju« piše 14. oktobra 1937: »Ako vemo, da ima sovjetska komunistična propaganda pred seboj ogromen kitajski kontinent, kjer se nobena osrednja vlada ne more uveljaviti, da ima pred seboj stotine milijonov ljudi, ki nacionalizma ne poznajo in jim je skrb zase in za svojo družino najvišja briga, in končno da sme računati s kompromisarskim značajem kitajske duše, potem si lahko predstav-

ljamo, da na eni strani komunizem na Kitajskem še dolgo ni in ne bo iztrebljen, na drugi strani, da ima sovjetska Rusija skoraj neizčrpne možnosti, da politično in duhovno zasede kitajsko ozemlje. Če Kitajska v svoji ogromni celoti komunistične nevarnosti ni spoznala, jo je spoznala Japonska...«

V »Tems présent« pa pravi vodja Katoliške akcije za Kitajsko, msgr. Ju-Pin (11. marca 1938): »Japonci trdijo, da pobijajo na Kitajskem samo komunizem. Toda komunizma dejansko ni več bilo. Kitajsko ljudstvo je že od davno protikomunistično in v Čankajšku so imeli komunisti divjega nasprotnika. Zadnji komunistični general so se pridružili nankinški vladi in Čankajšek je terjal od njih javno za trdilo, da so pustili komunistično stranko. Zatrjujem vam, da ni več komunistične stranke na Kitajskem. Sicer pa, če so Japonci res samo nasprotniki komunizma, zakaj so ga prišli pobijati na Kitajsko? Zakaj so ga grejo uničevati v njegovo domovino Rusijo? Kakšna protislovja! Kakšen bešen in varljiv izgovor! Po pravici povedano, če lahko spet vstane komunistična nevarnost, bo to prav zaradi japonskega vdora in napadanja. Danes bi bil komunizem iztrebljen s Kitajskega. Pred kratkim je neki belgijski misijonar bral mašo v pokrajini, kjer so vojašnice starih komunistov. Maši so prisostvovali vsi poveljniki vojske, tudi stari »Napoleon rdeče vojske« general Čous.«

»Straža v viharju« je zahtevala dne 3. marca, naj se g. Kocbek spravi s Cerkvijo. 10. marca je svojo zaletlost popravila takole: »Trditve v članku o Španiji v Dom in svetu naj g. profe-

Radomlje. Delavci opekarne Pavlin in Šraj naj se ta teden zglase v opekarini, ker bo začela v 14 dneh obratovati.

Križe. Skupina čevljarjskih pomočnikov bo imela ustanovni občni zbor v nedeljo 3. aprila ob 1 popoldne v gostilni Uranič v Retnjah.

sor Kocbek popravi v smislu izjave prevz. g. škofa v Skofijskem listu in skupnega pastirskega pisma španskih škofov.«

»Mi mladi borci« pa hvalijo 18. marca francoske katoličane: »V mislecih, kakor so Henri Bergson, Maurice Blondel in Jacques Maritain, je jasno viden notranji preobrat francoske duhovnosti in njena usmeritev h krščanskim miselnim zakladom.«

Zato bo naše bralce zanimalo, kaj pravi Jacques Maritain o skupnem pastirskem pismu: »... beremo skupno pismo, ki ga je napisal kardinal Goma in podpisali španski škofje (z izjemo treh škofov: kardinala-nadžkofa iz Taragone, škofa iz Vittorie in škofa iz Orimele, ki pisma niso podpisali). Vsi katoliki bodo brali s spoštljivim ganotjem ta tehtni dokument, ki najbolj obtožuje revolucionarne prestopke in kaže nevarnost, ki bi jo prinesla Cerkvi zmaga rdečih... Drugače pa mislimo, da ne bomo nič zmanjšali spoštovanja, ki ga pismo zasluži, in se ne bomo pregrešili proti splošnim pravilom krščanskega obnašanja, če ne bomo sledili škofovskemu pismu, ko se brez pridržka izrekajo za »nacionalni« tabor. Škofje, ki so podpisali ta dokument, gotovo niso imeli namena (in ga tudi ne bi smeli imeti), da bi vsilili tako mnenje katolikom vsega sveta — v zadevi, kjer se kljub važnosti duhovnih sovpadanj v najvišji meri izraža politična in mednarodna plat. Kdor ni za Salamanco, še ni za Valencijo. Milsimo, da naj se tujec ne zavzema za eno stranko v tej meščanski vojni, temveč naj podpira vse, kar jo more s pravičnimi sredstvi končati.

Naj končno omenimo, da tudi škofovsko pismo takoj v začetku pravi, da se ta vojna ne da primerjati s križarskimi vojnami. Prepričani smo, da se ne bomo nič oddaljili od življenja s Cerkvijo, če izrečemo prepričanje, da je meščanska vojna sama po sebi slabo sredstvo; treba je storiti vse, da se ji izognemo; če pa je izbruhnila, jo je treba končati kar najhitreje v človeških in pravičnih okoliščinah.«

Razgled po svetu

Težke skrbi povzročajo češkoslovaški vedno večje naraščanje narodno socialističnega gibanja. Pretekli teden sta likvidirali dve nemški stranki na Češkem, poljedelska in krščansko-socialna, ter sklenili, da se pridružita hitlerjevskemu pokretu. Henlein ima sedaj 55 poslancev in ima najmočnejši poslanski klub v češkem parlamentu. Priliko so porabili tudi Slovaki, ki skušajo skupaj z nemško in madžarsko opozicijo priboriti zase avtonomijo. — Nemški socialni demokrati so zaenkrat še odločeni, da ne gredo k Henleinu. Nemški emigranti iz Češke imajo v Nemčiji svoje prostovoljne bataljone, organizirane po vojaško.

Anglija ni obljubila braniti neodvisnosti Češke. Chamberlain je samo izjavil, da bi Anglija sklepala o tem, ali naj pride Franciji na pomoč, če se zaplete v vojno zaradi zaveznitva s Češko. Ni pa dosti upanja, da bi mogla kaka država ostati nevtralna, ako se sproži vojna. Chamberlain je nasvetoval Čehom, da se pomirijo z Nemčijo s tem, da dovolijo avtonomijo češkim Nemcem.

Ogromna propaganda za potrditev priključka Avstrije k Nemčiji se je pričela. Plebiscit 10. aprila 1938, bo gotovo ugodno izpadel za Hitlerja in bo tako na »demokratični način« to dovršeno dejstvo dobilo svoje opravičilo.

Avstrijski škofje priporočajo vernikom, da glasujejo za priključitev. V pismu vernikom so napisali, da je narodni socializem rešil s svojim delom narod pred boljše vladanje. Svoje priporočilo dajejo tem lažje, ker jim je vodja Bürkel »na zelo iskren način« razložil smer svoje politike, katerega osnovno načelo da je: Dajte Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega.

Obletnica italijansko-jugoslovanskega prijateljstva je bila v Belgradu v nedeljo slovesno proslavljena.

»Japonska vojna na Kitajskem se je šele začela«, je izjavil princ Konoje. — Parlament se ne bo sestal do decembra. Vlada ima itak pooblastila za primer vojne, ali »vojni podobnega« stanja.

Obotavljajoča Anglija je že dalj časa povod za vedna presenečenja nacistične Nemčije. Angleška politika je taka, da daje povoda za razna ugibanja in noče pokazati določene smeri. Mnogo angleških konservativcev je prav globoko prepričanih, da bo sporazum Anglije z Italijo omajal os Rim-Berlin in da bo Anglija s politiko v Španiji še zadnji trenutek ohranila svoje interese v Sredozemlju. Za Evropo upajo, da bo Nemčija zaenkrat obšla Češkoslovaško in bo svoje sile naperila v Madžarsko in Romunijo. Češkoslovaška bi prišla na vrsto za tema dvema državama, ko bi bila že tako oslabiljena, da bi morala sama sprejeti diktat Nemčije in opustiti tudi svoje zveze s Francijo in Rusijo. Take upe goje angleški konservativci že dalje časa, pa so doslej še vsi splavali po vodi. Tudi če bi se vsi ti upi izpolnili, bi bili nasledki za Anglijo slabi: izolirana bi stala ob pofašisteni Evropi. Angleška opozicija vodi najhujšo borbo proti vladi; opozicija tudi vsak dan narašča. Toda če opozicija kmalu ne vrže sedanje konservativne vlade, bo že pozno, da potem uveljavi svojo smer v zunanji politiki. Posebne važnosti so razgovori opozicionalnih angleških voditeljev s francosko vlado, ki se vrše že cel teden.

Franco nadaljuje veliko ofenzivo s pomočjo nemških in italijanskih čet. S pomočjo »odbora za nevmešavanje« se je letalska moč na nacionalistični strani izdatno okrepila in odločilno vpliva na uspešnost Francove ofenzive. Pravijo, da je Anglija preprečila, da ni francoska vlada poslala republikancem zaprosene pomoči.

Z delavskih bojišč

250 rudarjev v premogovniku Donje Ladanje pri Varaždinu je stopilo v stavko. Podjetje jim dolguje že za 75 tisoč din zaostalih plač. Gibanje vodi HRS.

Stavk je bilo v Jugoslaviji leta 1937. 151, prešnje leto pa 394. To je zasluga uredbe o najmanjših plačah in poravnavi sporov.

V rudniku v Zajezdi so se smrtno ponesrečili trije rudarji. Vzrok: malomarnost podjetja za varnostne naprave.

V Petrovgradu so sklenili novo kolektivno pogodbo za stavbinske delavce. Mezde se gibljejo med 4 in 6,50 din, za nedeljsko in nočno delo je določena 100% doklada. Plače so od lani zvišane za 16%. Pogodba bo veljala leto dni.

Lesni delavci, 700 po številu, v podjetju Našička d. d. v Novoselec-Križu na Hrvaškem so stopili v stavko. Zahtevajo desetodstotno povišanje plač.

Bolivija v Južni Ameriki vabi romunske žide in jim obljublja posebno ugodnosti.

30.000 tovarniških delavcev v Lodzu na Poljskem je stopilo v stavko.

V Avstriji je 191.481 židov, od tega na samem Dunaju 176.054. Zdaj doživljajo težke čase. Barona Rotschilda, denarnega močočnika, so že zaprli.

V Marseillen v Franciji so stopili v stavko oblačilni delavci. Zahtevajo povišanje plač in kolektivno pogodbo.

Mehiška vlada je izjavila, da je njihova država pripravljena dati zavetje vsem, ki bi iz političnih razlogov zapustili svojo domovino v Evropi.

Za stanovanje dajo delavci povprečno toliko del svojih plač (v %): v USA

Delavska PRAVICA

KLASILNO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglas, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasni po ceniku — Telefon št. 4048. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejso)

Ekspozitura JSZ v Mariboru

vabi na svoj redni letni občni zbor v nedeljo 3. aprila ob 9 dopoldne v dvorani Zadrugne gospodarske banke v Mariboru.

Dnevni red:

1. Pozdrav in otvoritev. Moški zbor zapoje delavsko himno »Naša pesem.«
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo strokovnega tajnika.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitve.
6. Govor zastopnika centrale JSZ.
7. Predlogi in sklepi.
8. Slučajnosti.

Po končanem obč. zboru bo ob 11.15 za pokojne člane JSZ skupna sv. maša s pridigo v frančiškanski cerkvi, pri kateri poje naš pevski zbor.

Skupine, ki spadajo v delovno področje ekspoziture JSZ v Mariboru, naj pošljejo svoje delegate.

A. ŽIBERT trgovina s čevlji • Ljubljana, Prešernova ul.

naznanja cenj. občinstvu, da je došla večja pošiljka najnovejših damskih in moških čevljev za pomladno sezijo, kakor tudi športni čevlji in gozdarce iz prvovrstnega krom unija za dame in gospode. Na zalogi imamo vedno vse vrste otroških čevljev po nizkih cenah.

Občni zbori, shodi in sestanki

Trbovlje. V ponedeljek 4. aprila se vrši članski sestanek strokovne skupine rudarjev ob 4 popoldne v tajništvu. Poročalo se bo o poteku skupščine bratovske skladnice in o drugih važnih delavskih vprašanjih. Pridite!

Tržič. Krajevna skupina JSZ ima letni občni zbor v nedeljo 3. aprila ob 9 dopoldne v prostorih Rokodolskega doma v Tržiču. Vse člane in članice vabimo, da se občnega zbora udeležijo. — Občni zbor je važen, ker bo odbor polagal račune o svojem delu, zato naj nikogar ne manjka. Kot zastopnik centrale pride tov. Lombardo iz Ljubljane.

Škofja Loka. V nedeljo 3. aprila 1938 se bo vršil na Plevni ob 9 dopoldne sestanek tekstilnega delavstva iz škofjeloške predilnice. Pride zastopnik centrale. Odbor skupine poziva vse delavstvo, da se sestanka udeleži, ker se bodo na njem obravnavala vsa važna vprašanja. Zato v nedeljo vsi na sestanek!

Jarše. Ponovno opozarjamo vse tovariše in tovarišice, da bo v nedeljo 3. aprila ob pol 10 dopoldne občni zbor naše organizacije. Baj nekateri agitirajo proti udeležbi. Tak gotovo ni zaveden delavec in zavedna delavka. Zavedajmo se, da je občni zbor vsake skupine eden najvažnejših dogodkov delavskega življenja.

Odgovor na tako agitacijo pa naj bo sklep: Vsi člani do zadnjega na občni zbor.

Kranj. Občni zbor splošne strokovne skupine se bo vršil 3. aprila ob 9 v pisarni JSZ v Delavskem domu. Člani, ki so s članarino na dolgu, naj jo poravnajo. Dolžnost vsega članstva je, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Kranj. Strokovna skupina tekstilnega delavstva opozarja vse obratne in organizacijske zaupnike, da se vrši v nedeljo 3. aprila 1938 ob 9 dopoldne v pisarni JSZ v Delavskem domu sestanek, kjer se bodo razpravljale važne zadeve o bodočem delu skupine kakor tudi o bližnjem občnem zboru. Po tem sestanku bo seja strokovnega odbora, ki bo razpravljala o položaju delavstva po tovarnah.

Kranj. Strokovna skupina tekstilnega delavstva v Kranju ima svoj redni letni občni zbor 10. aprila 1938 v pisarni JSZ v Delavskem domu ob 9 dopoldne. Vse članstvo opozarjamo, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Dol pri Ljubljani. Občni zbor naše strokovne skupine bo 3. aprila ob 8 zjutraj v gostilni Morela v BERICEVEM. Vse tovariše vabimo, da se občnega zbora udeležijo. Razgovorili se bomo tudi o drugih vprašanjih.

Walter Briesley

Brezposelni

Stopil je po koledar, ki ga dobi vsak član Zadruga za Božič. Na njem je bilo zaznamovanih več važnih dni v letu. Začel je s prstom iskati po njem. »Da, ga že imam. Sedmi. Dobro, zdaj jih bom pa preračunal. Več ko petdeset funtov ne bo zneslo,« je končal smeje. Žena ni opazila v njegovih besedah, kako so zasoljene. »Dobro bo, če jih bo le sedem,« je pripomnila pikro in odšla v hišo.

Mož je stopil za njo in vzela s seboj šop položnic. Zvil jih je in napravil iz njih drobno žico. Žena je začela brisati prah. On pa je sedel na zofo in mrmraje računil, koliko znese vse skupaj.

»Sedem funtov, štiri šilinge in pet pennyjev,« ji je dejal, ko je manjkalo deset minut do dvanajstih.

»Hm,« je odgovorila žena še dosti prijazno. »Dva ali tri funte bomo že utrpeli. Sicer pa ni nobene razlike,« je dodala. Pri tem je mislila na delež, ki je pripadal njim in ki si ga lahko dvignil le na podlagi funta. Previšek pa se je prenašal na drugo četrtletje. »Če znaša delež prav toliko kakor poprej, potem bo petnajst funtov dva šilinga.«

Mož ni odgovoril, temveč je vstal in spravil položnice nazaj v jedilno šrambo. Kadar je bilo govora o denarju, mu ni šla beseda z jezika. Ivanka lahko vse skupaj obrne na šaljivo plat, si je mislil.

Ko je bilo pet minut čez dvanajst, je planil v kuhinjo Janko in naglo slek svoj dežni plašč. Še preden ga je vrgel na bližnji stol, mu ga je odvzel oče.

»Vso pot sem tekkel. Skozi po vsem klancu,« je spregovoril, toda bil je tako zasopel, da mu je beseda zastala sredi stavka. »Ali je kosilo že kuhano?«

»Kam se ti pa tako mudi?« je dejal Ivan. Pogrnil je mizo in postavil krožnike nanjo. Ivanka je skrbela, da je bilo vse kuhano. Tisti hip je stopila v kuhinjo, se naglo ozrla na sina (umljivo, zakaj) in začela pripravljati kosilo. Narezala je krompirja in graha in vse skupaj sevrla na ognju.

»Jesiha, soli, popra,« je dejala in Ivan je prinesel iz jedilne šrambe vse, kar je potrebovala. Vzemi si kruha, Janko!«

»Zdaj ko je namočilo, bomo imeli že prihodnji teden nov krompir na vrtu,« je rekel oče. »To bo imenitno, Janko.« In je potegnil Janka za ušesa, da se je kar zarezal.

»Nov krompir!«

»Koliko nalog imaš prav?« je vprašala mati, ko so bili sredi kosila.

»Učiteljica jih še ni popravila.«

»Hum,« je zamomljala in v njenem glasu je bilo nekaj nerazločnega.

»Dobro vem, da ni, mama,« je pribil Janko prepričevalno. Malo hudo mu je bilo.

»Verjameš?« je siknila žena. »Kaj misliš s tem? Da mu ne bi verjela? Kdo je rekel, da mu ne verjameš? Jaz že ne? Priskočil si mu na pomoč vprav tedaj, ko je tako zatulil, kakor da ima prav. Seveda, če ima kdo prav, potem je še eden, ki nima prav. In mislim, da sem jaz tista, ki nimam prav.«

»Jaz nisem rekel: »Kaj mu ne verjameš?« zato, kakor da bi mislil, da mu res ne verjameš. Mislil sem, da ni dobro za otroka, če vedno nekaj sumiš o njem, zlasti, če veš, da ni njegova navada, da bi govoril — pri teh besedah je pogledal Janka, ki je plaho strmel vanj — »ni njegova navada, pravim, da bi te vodil za nos.«

(Dalje prihodnjič.)